

סאן חואן דה לה קרוס (יוחנן הקדוש של הצלב)

הלילה האפל של הנשמה

מספרדית: סבינה מסג

בכנסייה הקתולית קיימים 36 דוקטורים (מורים נצחיים). יוחנן הקדוש של הצלב, או בשמו הספרדי חואן דה לה קרוס (1542-1591), הוא המיסטי שבהם. גם בהיסטוריה של השירה שמור מקום חשוב לנזיר משורר זה מן המאה ה־16. שיריו הם מפסגות השירה הספרדית.

חואן דה לה קרוס היה שותף לתרזה הקדושה מאוּוֹיִלָה בהנהגת רפורמה במסדר הכרמליטי. מתנגדי הרפורמה כלאו אותו בצינוק במשך 8 חודשים, שם כתב את "הלילה האפל של הנשמה". השיר שימש בסיס לפיתוח תיאוריה תיאולוגית שלמה בדבר התפתחות הנשמה ודרכה אֶל האיחוד המיסטי עם האֵל.

בְּאִישׁוֹן לַיְלָה אָפֶל,
כָּלָה בְּאֵשׁ, בּוֹעֵר מְאֹהָבָה,
הַכֵּל יֵשֶׁן וְאֲנִי עֹר,
חֲמִקְתִּי, הוּא שָׁעָה טוֹבָה!
כָּלֵאִי סוּף-סוּף אוֹרוֹת כְּבָהּ.

אֲזַבְּחָסוֹת עוֹלָם עֵוֶר
שֶׁבְּכִסּוֹתָו אוֹתִי הִסָּה,
בְּמַדְרָגוֹת סוּד לְחֹצֵר
נִמְלָטְתִּי, הוּא שָׁעָה טוֹבָה!
כָּלֵאִי סוּף-סוּף אוֹרוֹת כְּבָהּ.

בְּאוֹתוֹ לַיְלָה מְאֹשֶׁר
בְּאֵין רוּאָה, בְּאֵין אוֹרָב,
עֲשִׂיתִי אֶת דְּרָכֵי יֵשׁוּ
בְּשִׁעַת גַּם כָּלֵב גַּם זָאֵב
בְּלִי אוֹר זוֹלֶת לְפִיד הַלֵּב.

אור זה כִּן אֶת צֵדִי
 יוֹתֵר מִשְׁחֶמֶה תְּגִיָּה,
 וְשֵׁם רֵאִיתִי לִפְנֵי
 אֶת זֶה אֲשֶׁר אִוְרוֹ הִפְצִיעַ
 בְּמִקּוֹם אֵלָיו אִישׁ לֹא הִגִּיעַ.

הוּ לֵיל קִדְרוֹת, הוּ לֵיל עוֹרֵב,
 אֲשֶׁר הָאִיר לִי בְּאוֹר חֹד,
 וְאֶת דְּרָכֵי סֶמֶן הַיֵּטֵב,
 כְּמַגְדִּלֹר בֵּין גְּלִי-עַד.
 לֵילָה שׁוֹנָה מְכֹל לַיְלוֹת,
 לֹא יוֹם לֹא לַיְלָה, לֵיל כְּלוּלוֹת!

בוּ עַל חֲזִי הַמְּלַבֵּלֵב
 אֲשֶׁר שְׁמַרְתִּי לוֹ בְּלִבִּי
 הִנָּאֵהֵב שְׁכֵב, שָׁלוֹ,
 תַּחַת לְטוֹף שֶׁל לֵב וַיֵּד
 וּמִשֵּׁב אָרֶז שְׁנֵרֶעַד...

כְּרוּחַ מַחֲוֹמֶת טִירָה,
 בְּסֶרֶק שְׁעֵרוֹתָיו יָדִי,
 זִרְעוֹ הִטְהוֹרָה נִחַתָּה
 פּוֹעֶרֶת פָּצַע בְּעֶרְפִּי!
 לְבִי נָדָם, עֵינֵי קָהוּ,
 חוֹשֵׁי הָיוּ כְּלֹא הָיוּ.

וְאֵז שׁוֹכַחַת אֶת עֲצָמֵי
 עָלָיו הִשְׁעֵנְתִּי אֶת פְּנִי,
 הַכֹּל חָדַל. גּוֹפִי וְשָׁמִי
 וְכָל מְטַעֵן דְּאֲגוֹתִי
 הִלְכוּ מִמֶּנִּי וְאֶבְדוּ
 בִּינּוֹת חֲבָצְלוֹת הַגִּיָּא.